

PRAWO UNII EUROPEJSKIEJ
W SYSTEMIE POLSKIEGO
PRAWA FINANSOWEGO

Cezary Kosikowski

PRAWO UNII EUROPEJSKIEJ
W SYSTEMIE POLSKIEGO
PRAWA FINANSOWEGO



Temida2

Białystok 2010

Rada programowa Wydawnictwa Temida 2:

Leonard Etel, Marian Grzybowski, Adam Jamróz, Dariusz Kijowski, Cezary Kosikowski, Adam Lityński, Emil Pływaczewski, Stanisław Prutis, Eugeniusz Ruśkowski, Walerian Sanetra, Halina Świączkowska, Bogdan Wierzbicki

Redaktor naukowy wydawnictwa: Halina Świączkowska

Recenzent: *Leonard Etel*

Opracowanie graficzne i typograficzne: *Jerzy Banasiuk*

Projekt okładki: *Jerzy Banasiuk*

Redakcja techniczna: *Jerzy Banasiuk*

Korekta: *Bogumiła Mancewicz*

ISBN 978–83–89620–80–4

Wydawca: **Temida 2**

Przy współpracy i wsparciu finansowym Wydziału Prawa
Uniwersytetu w Białymstoku

© Copyright by Temida 2, Białystok 2010

Żadna część tej pracy nie może być powielana i rozpowszechniana w jakiegokolwiek formie i w jakikolwiek sposób (elektroniczny, mechaniczny), włącznie z fotokopiowaniem – bez pisemnej zgody wydawcy.

Spis treści

Wykaz skrótów	10
Wstęp	13

I

POJĘCIE I ZAKRES PRAWA FINANSOWEGO UE ORAZ ZASADY JEGO OBOWIĄZYWANIA I STOSOWANIA W POLSCE

1. Pojęcie i zakres prawa finansowego UE.....	19
2. Podstawy prawne oraz zakres obowiązywania prawa finansowego UE w Polsce w okresie od stowarzyszenia do uzyskania członkostwa w UE	25
3. Zasady obowiązywania prawa finansowego UE w państwie członkowskim i jego obowiązki stąd wynikające.....	33
3.1. Zasady obowiązywania prawa finansowego UE w państwie członkowskim.....	33
3.2. Obowiązki państwa członkowskiego wynikające z faktu obowiązywania prawa unijnego w krajowym systemie prawnym	40

II

PRAWO WALUTOWE I DEWIZOWE UE W SYSTEMIE POLSKIEGO PRAWA FINANSOWEGO

1. Ustrój walutowy UE i jego obowiązywanie	48
2. Odrębność reżimu walutowego państw członkowskich UE objętych derogacją i ich droga do strefy euro.....	53
2.1. Sytuacja prawna państw członkowskich UE objętych derogacją.....	53
2.2. Warunki i procedura wejścia do strefy euro państw objętych derogacją.....	57

2.2.1. Prawne i ekonomiczne (budżetowe i monetarne) kryteria konwergencji jako warunki wejścia do strefy euro	57
2.2.2. Procedura postępowania na drodze wejścia do strefy euro	62
2.2.3. Potrzeba przebudowy polskiego prawa walutowego i bankowego w związku z wejściem do strefy euro	72
3. Obowiązki jednolitych instytucji prawa walutowego UE w Polsce realizujących zasadę swobody przepływu kapitału i płatności	77
3.1. Unijna zasada swobody przepływu kapitału i płatności a obrót dewizowy w Polsce	77
3.2. Wprowadzenie do prawa polskiego rozwiązań prawa unijnego w zakresie elektronicznych instrumentów płatniczych	81
3.3. Zastosowanie w prawie polskim rozwiązań prawa unijnego dotyczących płatności transgranicznych	84
3.4. Regulacja prawna rozwiązań dotyczących świadczenia usług finansowych na odległość	90
3.5. Zwalczanie zjawiska tzw. prania brudnych pieniędzy według unijnych i polskich regulacji prawnych	91

III

INSTYTUCJE KREDYTOWE

W PRAWIE WEWNĘTRZNEGO RYNKU FINANSOWEGO UE

1. Pojęcie wewnętrznego rynku finansowego UE oraz jego szczególnie reżim prawny	94
1.1. Pojęcie wewnętrznego rynku finansowego i jego elementy	94
1.2. Zakres i formy prawne organizacji wewnętrznego rynku finansowego	96
2. Instytucje kredytowe na wewnętrznym rynku finansowym UE	99
2.1. Pojęcie instytucji kredytowej i jej formy organizacyjne	99

2.2. Warunki podejmowania i wykonywania działalności przez instytucje kredytowe według prawa UE i prawa polskiego	104
3. Nadzór nad instytucjami kredytowymi i spółkami holdingowymi w sektorze bankowo-inwestycyjnym według prawa UE i prawa polskiego	113
3.1. Zasady nadzoru nad instytucjami kredytowymi	113
3.2. Instrumenty indywidualnego nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi	117
3.3. Nadzór skonsolidowany w sektorze bankowo-inwestycyjnym	123
4. System gwarancji i odpowiedzialności instytucji kredytowych wobec klientów w prawie UE i prawie polskim	126

IV

INSTYTUCJE FINANSOWE W PRAWIE RYNKU FINANSOWEGO UE

1. Pojęcie instytucji finansowych i ich formy organizacyjne	129
2. Zasady tworzenia i funkcjonowania instytucji ubezpieczeniowych oraz nadzoru nad nimi	131
2.1. Uwagi ogólne	131
2.2. Zakłady ubezpieczeń i nadzór finansowy	132
2.3. Zakłady reasekuracyjne i nadzór finansowy	140
2.4. Grupy ubezpieczeniowe i nadzór dodatkowy	142
2.5. Pośrednictwo ubezpieczeniowe i nadzór nad jego wykonywaniem	143
3. Instytucje publicznego obrotu papierami wartościowymi oraz nadzór nad nimi	144
4. Fundusze inwestycyjne oraz nadzór nad nimi	150
5. Fundusze emerytalne oraz nadzór nad ich funkcjonowaniem	154
6. Konglomeraty finansowe i nadzór uzupełniający	155

V

PRAWO SEKTORA FINANSÓW PUBLICZNYCH UE

1. Regulacje prawa UE ujednociające pojęcie i zakres sektora finansów publicznych w państwach członkowskich 160
 - 1.1. Suwerenność finansowa państw członkowskich UE a potrzeba ujednoczenia prawa sektora finansów publicznych 160
 - 1.2. System rachunków narodowych i regionalnych (ESA`95) oraz jego znaczenie dla określenia pojęcia sektora finansów publicznych w Polsce..... 162
 - 1.3. Harmonizacja obliczania produktu krajowego brutto (dochodu narodowego brutto) i jej zastosowanie w Polsce..... 167
2. Unijna regulacja prawna dotycząca przeciwdziałania nadmiernemu deficytowi budżetowemu i zadłużeniu publicznemu państw członkowskich UE..... 168
 - 2.1. Pojęcie nadmiernego deficytu budżetowego 168
 - 2.2. Procedura badania i ustalania nadmiernego deficytu budżetowego..... 171
 - 2.3. Środki prawne UE wobec państw członkowskich wykazujących nadmierny deficyt budżetowy i ich zastosowanie wobec Polski 176
3. Problem koordynacji planowania finansowego w UE i w państwach członkowskich 178

VI

PRAWO PODATKOWE UE

1. Idea harmonizacji krajowych systemów podatkowych w ramach Wspólnot i Unii Europejskiej..... 187
2. Harmonizacja opodatkowania pośredniego 193
 - 2.1. Podatek od wartości dodanej 193

2.2. Podatek akcyzowy	196
2.3. Podatek od gromadzenia kapitału	210
3. Harmonizacja opodatkowania bezpośredniego.....	216
3.1. Uwagi ogólne.....	216
3.2. Opodatkowanie dochodów spółek dominujących i spółek zależnych.....	220
3.3. Unikanie podwójnego opodatkowania zysków przedsiębiorstw powiązanych (Konwencja Arbitrażowa) ..	222
3.4. Opodatkowanie w przypadku łączenia, podziałów, wydzielenia, wnoszenia majątku i zamiany udziałów dotyczących spółek różnych państw członkowskich oraz przeniesienia statutowej siedziby spółki europejskiej lub spółdzielni europejskiej z jednego państwa do drugiego państwa członkowskiego	222
3.5. Opodatkowanie dochodów z oszczędności w postaci odsetek.....	223
3.6. Opodatkowanie przychodów spółek powiązanych w postaci odsetek oraz należności licencyjnych.....	224
3.7. Implementacja dyrektyw unijnych w zakresie podatków dochodowych w prawie polskim	224
4. Współpraca administracyjna państw członkowskich w sferze podatkowej	225
Bibliografia	229
Wykaz źródeł prawa	236
1. Akty prawa UE	236
2. Akty normatywne polskiego prawa finansowego implementujące prawo finansowe UE.....	247